

учебници по И., съ най-голяма популярност се ползува тоя на Берлиозъ, който собствено е първия голѣмъ учебникъ по оркестрация, явилъ се презъ 1848, преиздаденъ (на нѣмски) и допълненъ отъ Рихардъ Шраусъ, после на Гевартъ (1885) и на Римски-Корсаковъ (1910).

Инструментъ, лат. instrumentum, ит. strumento — име на всички уреди за произвеждане на тонове (музикални) — носители на различните видове звучности, употребими въ музиката. Изнамирането на различните видове музикални инструменти има своята причина въ желанието да се наподобява по изкуственъ начинъ (чрезъ уреди) човѣшкия гласъ, и за това най-ценни сж ония инструменти, чиято звукова багра е най-близка до тази на човѣшкия гласъ. Класификацията (групирането) на музикалните инструменти става главно по два начина: по акустически принципъ — споредъ начина на произвеждането на тоновете (Mahillon), и по музикалния характеръ на инструментитъ и ролята, що иматъ въ оркестровата практика (Gevart). Групирането на музикалните инструменти по първия начинъ дава следните голѣми отдѣли: струнни, духови и ударни.

1. Струннитъ инструменти иматъ две поддѣления: струнни-ударни (клавишни), лжкови и щипящи. **Лжковитъ** биватъ, отъ своя страна, съ връзки — старитъ лири и виоли, и безъ връзки — сегашнитъ: цигулка, виола, виолончелъ и контрабасъ. **Арфовитъ**, или щипящи инструменти се подраздѣлятъ на такива, при които всѣки тонъ се получава чрезъ отдѣлна струна — арфа, (старогръцка китара), лира и др. и такива, които, чрезъ скъсяване на грифа (држката) посрѣдствомъ допиране върху една струна, се получаватъ нѣколко тона — лютня, китара, мандолина, нашата булгария (тамбура), руската балалайка и др. Особно мѣсто заематъ въ тази група тѣй нареченитъ струнни инструменти съ клавиатура — виели, лжковъ флюгель (Drehleier). Къмъ групата на струнно-ударнитъ принадлежатъ: цембалото, пианото и др.

II. Духовитъ инструменти биватъ: дървени — флейта, пиколо-флей-

та, кларинетъ, обой, английски рогъ, хекелфонъ, фаготъ, басетхорна, саксофонъ (макаръ и да се прави отъ медъ) и **медни** (металични): хорна, тромба (тромпетъ) — безъ вентили и клапи, съ цугове: позауне (басъ, теноръ и алтъ); съ вентили и клапи — хорна, тромпетъ, корнетъ, флюгелхорнъ, корнетъ-пистонъ, теноръ-хорна, теноръ-басъ, бастуба, контрабастуба, бюгелхорна, алтъ, теноръ и басъ тромпети, тромбонъ, офиклеидъ. Съединение на нѣколко духови инструмента сж — органа и неговитъ родствени: хармониумъ, регалъ, оркестрионъ и др..

III. Ударнитъ инструменти биватъ: **настройващи се** — тимпанъ, звънци, вибратонъ, ксилофонъ, лира (съ чукче) и др., и **ненастройващи се**, издаващи простъ шумъ — барабанъ (голѣмъ и малъкъ), трижълникъ, тамтамъ, тамбуринъ, кастанети и др. Въ последно време влѣзхоа въ употреба и други ударни инструменти. По подробно за всѣки инструментъ е казано при съответната буква, съ която започва неговото име.

Интервалъ — се нарича отношението между два тона, досежно тѣхната отдалеченостъ (разстояние). Интервалитъ сж: прима, голѣма и малка секунда, и терца; кварта, квинта, секста, септима, октава, нона (октава и прима), децима (октава и терца), ундецима (октава и кварта) и по-нататъкъ — дуодецима (октава и квинта) и пр. И-литъ биватъ **чисти**: прима, кварта, квинта и октава, **голѣми и малки**: секунди, терца, секста и септима, **увеличени и умалени** — получаващи се отъ чиститъ, голѣми и малки — чрезъ повишение ($\sharp, \times$) и понижение ($\flat, \flat b$); **консонантни и дисонантни**. (Гл. консонансъ и дисонансъ).

Интерлюдия, лат. interludium — 1) малки междинни, инструментални части, свързващи две по-голѣми такива. 2) Малкитъ преходи, които се изпълняватъ отъ органа между строфитъ, или стиховетъ на единъ хоралъ, химнъ или псалмъ.

Интермедии или интермеци — малки музикални песни, които сж се изпълнявали въ Италия за забава на слушателитъ между актоветъ на една театрална пиеса. И-тѣ сж би-